

Ritmos curvos en blanco y negro, 1937

IVAM CENTRE JULIO GONZÁLEZ

Guillem de Castro, 118 - 46003-VALENCIA
 Tel. (96) 386 30 00 - Fax (96) 392 10 94
 De dimarts a diumenge d'11 a 20 hores
 Diumenge, dia del Museu, entrada gratuïta

 GENERALITAT VALENCIANA
 CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

TORRES-GARCIA

IVAM CENTRE JULIO GONZÁLEZ

5 setembre / 10 novembre 1991

Cabeza clásica, 1942

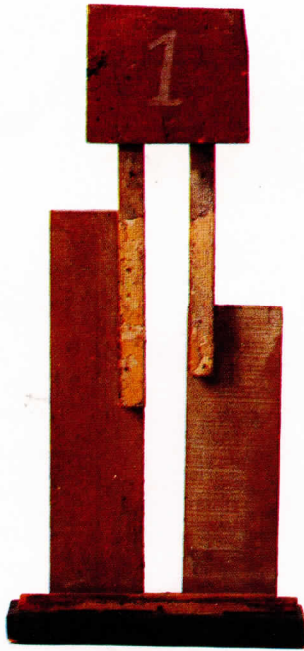
Nascut a Montevideo el 1874, fill de mare uruguaiana i de pare català, Joaquín Torres-García va tornar a Catalunya amb la seua família el 1891. Eren els anys d'arrancada del Modernisme a Barcelona, i el jove artista, company de generació de Mir, Nonell, Sunyer, Picasso i els germans Joan i Julio González, obté cap al final de segle una incipient reputació per les seues il·lustracions i projectes de cartells.

Durant la primera dècada del segle XX Torres-García s'orienta cap a una pintura d'inspiració neoclàssica que, finalment, cristal·litzarà en el moviment que Eugeni d'Ors anomenarà Noucentisme. Juntament amb l'escultor Clarà i el pintor Joaquim Sunyer, Torres-García és l'artista més destacat d'aquest moviment; entre 1912 i 1918 es dedica a allò que serà la seua obra més repre-

Composició vibracionista, 1918

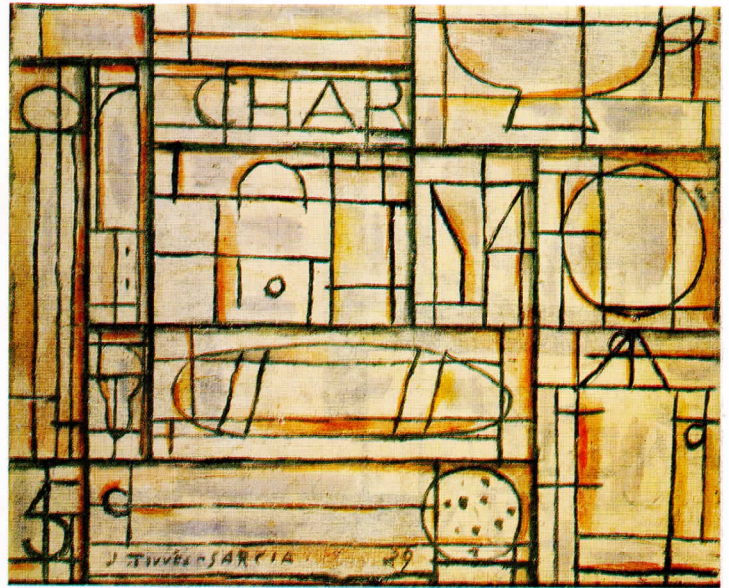
sentativa: el conjunt de pintures al fresc destinades al Saló Sant Jordi del medieval Palau de la Generalitat, aleshores seu de la Presidència de la Mancomunitat de Catalunya. L'estil de Torres-García, que evoca un primitivisme cada vegada més radical, provoca el rebuig del gust moderat dels líders polítics i culturals del Noucentisme, i el 1918 Puig i Cadafalch, aleshores President de la Mancomunitat, li revoca l'encàrrec del cicle de frescos, el qual queda sense acabar. El 1925, en temps de la Dictadura de Primo de Rivera, els frescos de Torres-García foren coberts per una decoració academicista.

Objet plastique au n.º 1, 1932

Mentrestant, i durant els anys de la Primera Guerra Mundial, Barcelona esdevé temporalment el centre de reunió i d'activitat dels artistes d'avantguarda procedents de París, circumstància que crea un clima favorable per al desenvolupament d'una avantguarda local, liderada per poetes com Salvat-Papasseit i J.M. Junoy, al cap de la qual se situen pel que fa a les arts plàstiques Torres-García i el pintor, també uruguaià, Rafael Barradas. Entre els joves artistes que sorgeixen d'aquests cercles d'avantguarda es troba Joan Miró. La recepció desfavorable de la societat catalana incita a aquests artistes a emigrar. Miró s'instal·la a París, i Torres-García viatja, el 1920, cap a Nova York.

Per a l'artista uruguaià seguiran uns anys d'activitat dispersa i uns viatges continus que el duren de Nova York a Itàlia i després al sud de França, i finalment, el 1926,

Fresque constructif au grand pain, 1929

acabarà a París. Encara que la seua major part del temps la dedica al projecte de crear una empresa de fabricació de joguines, inspirades per les idees de renovació pedagògica que apareixen en el primer terç de segle, Torres-García continua experimentant en el camp de la pintura.

L'experimentació de Torres-García rep un impuls definitiu a París, on l'artista entra en contacte amb els cercles d'avantguarda. El 1930, juntament amb Michel Seuphor, crea el moviment *Cercle et Carré*, al qual s'adscriuen els principals artistes abstractes del seu temps, com Mondrian, Arp, Léger, Schwitters, Vantongerloo, etc. Tanmateix, l'abstracció geomètrica pura resulta insatisfactòria per a Torres-García, que es decanta per un art de síntesi i evocador de la gran tradició figurativa de les

Transatlántico, 1936

cultures de l'Antiguitat preclàssica, en particular les de l'Amèrica precolombina. La seua tenacitat per continuar aquest camí, afegit a la crisi de mercat que pateix l'art modern durant els anys trenta, fa que abandone París per a instal·lar-se, després d'una estada d'un any a Madrid, a Montevideo l'any 1934.

A Uruguai, on roman fins a 1949, l'any de la seua mort, l'artista desenvolupa una activitat febril com a pintor i com a propagandista de la modernitat. Resultat d'això és la creació d'un moviment, objecte d'una exposició que sota el títol de La Escuela del Sur és mostra al CARS al mateix temps que la present antològica.

Aquesta exposició dedicada a Torres-García es presenta dividida en cinc grans apartats:

1. Arreplega, molt breument, la pintura dels primers anys a Catalunya i la manera noucentista. A causa de la impossibilitat física de portar, per les seues grans dimensions, els frescos del Saló Sant Jordi (avui restaurats i conservats al Palau de la Generalitat de Catalunya), s'han seleccionat unes pintures de data posterior en què l'artista evoca, a través de la distància dels anys, la seua primera gran obsessió artística, de la qual mai no va renegar.
2. Es centra en els anys d'investigació avantguardista de Barcelona i Nova York. Com a peça clau es mostra l'*Album New York II*, de 1920, la seqüència completa del qual mai no ha estat exhibida fins ara.
3. Mostra l'experimentació pictòrica de Torres-García durant els anys vint. Tot considerant que aquest període ha estat difós fins ara d'una manera fragmentària, ací es fa un esforç per tal d'evidenciar la seua riquesa i la seua varietat.
4. Presenta la "gran manera" constructivista dels anys de París. Encara que es tracta de l'aspecte més conegut de l'obra de Torres-García, es mostren algunes obres de gran importància, procedents de col·leccions privades i que han estat exposades poques vegades al públic.
5. Selecciona els nus més significatius de la trajectòria de Torres-García després d'haver-se instal·lat a Montevideo el 1934. Es mostra, també per primera vegada al públic, la sèrie de dibuixos realitzats entre 1943 i 1944 per a il·lustrar el seu llibre *Universalismo Constructivo*, autèntic testament espiritual de l'artista.